

CD KLASSIEK

**Muziek voor Britten
Georg Friedrich Händel
& Agostino Steffani**

Georg Friedrich Händel kennen we, maar wie was Agostino Steffani? Geboren in Castelfranco Veneto in 1654, wordt hij als koorknaap aan de San Marco in Venetië weggeplukt om in Beieren te gaan zingen. Zijn stem breekt echter en de veelbelovende jongeman komt in Rome terecht voor verdere opleiding. Eens terug blijkt hij rijp voor de geestelijke stand. Hij ontvangt in München de priesterwijding en legt zich toe op het componeren van opera's. In 1688 wordt de innemende clericus-componist *Kapellmeister* aan het hof van prins Ernestus Augustus van Hannover. Aldaar ontmoet hij Händel, wiens prille carrière op dat moment door Steffani wordt gesteund. Dat zal Händel niet vergeten. Steffani komt in 1727 voor het laatst in Rome en wordt daar prinselijk door 'Il Caro Sassone' ontvangen in het paleis van de muziekminnende kardinaal Ottoboni.

Intussen neemt de loopbaan van Steffani een grote bocht. In 1692 zorgt hij voor voldoende katholieke steun voor de protestantse Hertog Ernest, die Duits keurvorst wil worden. Verheugd om Steffani's succes biedt de nieuwe keurvorst de Hannoverse katholieken nieuwe privileges. Paus Innocentius XI wil niet achterblijven en benoemt de componist daarop tot titulair bisschop. Voor Steffani is dat blijkbaar de gewoonste zaak van de wereld.

De nieuwe prins Georg Ernestus stamt af van de Engelse koning James I en de *Act of Settlement* uit 1701 erkent hem als eerste 'protestantse' troonopvolger. In 1714 wordt hij ingehaald als George I. Steffani volgt zijn baas niet, maar zendt als felicitatie een *Stabat Mater* voor zes stemmen met orkest.

Dit 'katholieke cadeau voor een protestantse koning' bevindt zich op deze cd in het goede gezelschap van een heel mooie *Dixit Dominus* van Händel, virtuoos en vol dynamiek.

The Sixteen is van de beste gemengde koren met instrumentaal ensemble uit de Britse traditie. Perfecte stemmen, van jongs af gekneet in het koorwerk, een klaar inzicht in de betekenis van liturgische muziek en een onberispelijke uitvoeringspraktijk. En niet te versmaden, een buitengewone collectie van prachtopnames. Dat bewijzen ze alweer ten overvloede. (JC)

Georg Friedrich Händel, *Dixit Dominus* (HWV 232) & Agostino Steffani, *Stabat Mater Dolorosa*, door The Sixteen onder leiding van Harry Christophers, CORO (distributie Codaex), COR16076, 21,15 euro.

CD KLASSIEK

**Slavische muziek
Igor Stravinski
& Sergej Shamo**

De cd *The Sacred Spring of the Slavs* (heilige lente van de Slaven) brengt twee werken samen die een idee zouden moeten oproepen over heidense rites in het Oost-Europa van lang vervlogen tijden. Het zijn de *Sacre du Printemps* (het lentefeest dus) van Igor Stravinski uit 1913 en een recent werk *Hutsulische akwarel* van de Oekraïense Igor Shamo (1925-1988).

Shamo het onder het Sovjetregime niet makkelijk. Toch vond hij zijn weg, door zich terug te trekken in de schildering van het verleden van zijn land en volk, waarbij hij dan graag allerhande Oekraïense oude liederen in zijn composities binnensmokkelde. Helaas moest hij ook af en toe meer pathetisch doen in muziek voor de Rode Jeugd,

waarin de heldhaftigheid van de Sovjetmens in oorlog en arbeid werden aangedikt. Hoe dan ook, Shamo was achter het voormalige IJzeren Gordijn een heel populaire componist, die zich ook toelegde op filmmuziek, opera's en instrumentale muziek. De lentequarellen die pianist Serhiy (Sergej) Salov borstelt, zijn gewoon schitterend. Vrolijk en fris bijwijlen, dan weer ingehouden en bezonnen, steeds weer beseffen dat die Igor Shamo een echt talent bezat en daarvan ook gebruik maakte.

Van Stravinski's baanbrekende *Sacre* bestaan voldoende versies om een idee te krijgen van de kracht van deze van Salov. Het is een eigen arrangement voor piano solo die zijn plaats verdient naast de klassieke orkestversie. De orkestversie met zijn ingewikkelde structuur maakt het moeilijk voor de luisteraar om alles goed te horen. Daarom is deze pianoversie hartverwarmend helder. Maar het moet razend moeilijk zijn om de sfeer van het stuk over te brengen naar een solo-instrument. Aangezien alles toch goed overkomt, lijkt het me dat de jonge pianist Sergej Salov een nieuwe traditie in het leven heeft geroepen. (JC)

The Sacred Spring of the Slavs, Igor Shamo, Hutsulian Watercolours & Igor Stravinski, *Le sacre du printemps*, door Sergej Salov (piano), Analekta (distributie codex), AN 2 9932, 21,15 euro.

BOEK NON-FICTIE

**Van Kosovo
naar Haaltert
Sanije Halili**

Vluchtelingen vertellen niet snel hun levensverhaal. Ze zijn hier nu en ze willen vooral verder, niet terug naar het drama of de problemen die hen op de vlucht joegen. Toen de Kosovaarse vluchteling Sanije Halili vijf jaar na haar aankomst in België aan het poetsen was in een school, kwam de directrice haar echter net dat vragen: zou ze haar volledige verhaal niet willen

vertellen aan de zeshonderd leerlingen van de school? Halili sprak over haar leven in een filmpje en de hele school was geraakt. Zeven jaar later ligt *Vrijgevochten* in de winkel, het verhaal van Halili opgetekend in de mooie zinnen van Diane Broeckhoven.

Sanije Halili is een eenvoudige vrouw, maar ook een vrouw met karakter. Opgegroeid in een katholiek-islamitisch gezin waar tradities en de eer van de familie heel belangrijk zijn, vecht ze om onderwijzeres te worden en te mogen trouwen met de man die ze graag ziet. Terzelfder tijd toont ze heel veel respect voor alles wat de familie belangrijk vindt. Op een ongedwongen manier laat Hariri ons kennismaken met de denkwijze van de mensen in Kosovo, en dat is fascinerend en verhelderend.

Als de Servisch-Kosovaarse oorlog uitbreekt, sterft bijna de volledige familie van Hariri een geweldadige dood. Ze blijft alleen achter met haar drie dochters en haar vader. Een van de schrijnendste passages volgt echter nadat het vijfde is gevlucht en bijna toevallig in

België aanbeldt. Hariri voedt haar gezin wekenlang met brood, kaas en fruit, niet omdat ze geen geld heeft voor iets anders, maar wel omdat niemand haar heeft uitgelegd wat het andere eten in de supermarkt is en hoe ze eventueel aan een fornuis zou kunnen geraken.

Vrijgevochten grijpt je vast en doet je voorbij de cijfers over vluchtelingen en regularisaties kijken, naar kwetsbare en gebroken mensen die onze warmte verdienen. (JVH)

Sanije Halili, *Vrijgevochten. Het waargebeurde verhaal van een Kosovaarse vluchteling*, Uitgeverij Vrijdag, Antwerpen, 2011, 160 blz., 17,90 euro, ISBN 978 94 6001 105 4

BOEK ERFGOED

**Broeders in Congo
René Stockman**

Broeder René Stockman, generale overste van de broeders van Liefde, schreef de geschiede-

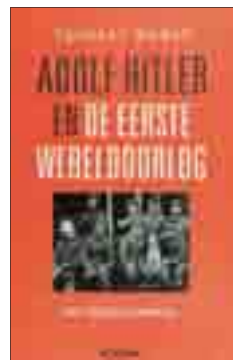
nis van 'zijn' broeders in Congo. Aanleiding is de stichting van de eerste missiepost van de broeders in Lusambo, precies honderd jaar geleden. Dat paste in de 'missiekoorts' die de Belgische Kerk dreef na de overname van Leopolds kolonie door de Belgische staat in 1908. Die steunde voor onderwijs en 'beschavingswerk' op de bereidwilligheid van religieuzen.

Verwacht geen hagiografie. Broeder Stockman is zelf kritisch genoeg om de inzet van zijn confraters van eertijds te toetsen. Ons valt natuurlijk vandaag het paternalistische karakter daarvan op. De auteur gaat uitgebreid in op de pogingen om de broedergemeenschap te afrikaniseren. Het Vaticaan drong daarop aan, maar de integratie van inlandse geestelij-

ken was niet zo eenvoudig. Tot in de jaren 1950 was er welgeteld één Congolese broeder van Liefde. Het laatste deel van het boek zijn persoonlijke reïsheringingen van broeder Stockman in Centraal-Afrika. (EDS)

René Stockman, *Naar den Congo. 100 jaar broeders van Liefde in Congo*, Halewijn, Antwerpen, 2011, 243 blz., 17 euro, ISBN 978 90 8528 173 3.

BOEK GESCHIEDENIS

**Hitler tijdens
Wereldoorlog I
Thomas Weber**

Zijn er nog niet voldoende boeken over Adolf Hitler? In deze publicatie onderzoekt de Britse historicus Thomas Weber de vraag of de Eerste Wereldoorlog – zoals vaak wordt beweerd – van doorslaggevende betekenis is geweest voor de opkomst van Adolf Hitler. Na een mislukt jong leven nam de Oostenrijker Hitler immers in 1914 enthousiast dienst in een Beiers regiment en vocht hij in Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Daar was hij niet zo zeer frontsoldaat, maar koerier. De latere nazi-dictator mystificeerde zijn oor-

logservaringen, maar wat was er echt van aan?

Weber ging in Duitse archieven op zoek naar de wedervaren van het regiment, het Listregiment, waarin Hitler was ingelijfd. Daarin dienden vooral eenvoudige jongens afkomstig uit Opper-Beieren. Anders dan Hitler werden zij na de oorlog geen politieke radicalen, integendeel. Weber bewijst op basis van geschriften van de aalmoezeniers dat niet zo zeer politiek, maar wel religie een grotere rol ging spelen in het leven van de soldaten.

Na de wapenstilstand van 11 november 1918 kwam er niet meteen een ommekeer in Hitlers leven. Feit is wel dat hij reeds in 1924 de felle antisemitische en nationalistische volkstribuun was, die later miljoenen mensen in het verderf zou storten. Hoe dat dan komt? Weber lost het raadsel niet op.

Toch speelt de Eerste Wereldoorlog een grote rol in het nazidenken: „Hitler gebruikte de oorlog met terugwerkende kracht om zijn eigen, nieuwe wereldbeeld te rationaliseren. Zo leken zijn oorlogservaringen aan het front perfect steun te verlenen aan zijn opvatting dat geweld niet het laatste redmiddel van de politiek was, maar het eerste. Achteraf beschouwd was de oorlog dus inder-

daad een beslissende periode voor Hitlers politieke ontwikkeling. Dat hij het er in de oorlog een paar keer ternauwernood levend vanaf heeft gebracht, heeft hem er verder misschien van overtuigd dat hij in de toekomst voor iets groots was weggelegd.”

Maar het had evengoed mogelijk geweest dat de Oostenrijkse soldaat eerste klas onder een zerk in de Vlaamse klei was komen te liggen. Was de geschiedenis dan niet anders verlopen? (EDS)

Thomas Weber, *Adolf Hitler en de Eerste Wereldoorlog*. Het ware verhaal, Nieuw Amsterdam, Amsterdam, 2011, 510 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 4680 919 8.